

Standardy) je celosvětový. Když se v odborné komunitě řekne standardizovaná zkouška, znamená to zkoušku odpovídající nárokům, které na ni kladou právě zmíněné Standardy. V tomto smyslu se také dále v textu na Standardy opakovaně odvoláváme.

V České republice je běžně využíváno psychologické testování, které se řídí přísnými pravidly odpovídajícími Standardům, která jsou sdílena odbornou komunitou. Pedagogické zkoušky a testy se oproti tomu velmi často žádnými pravidly neřídí a o existenci Standardů, respektive o náležitostech kvalitní a objektivní zkoušky panuje v pedagogické komunitě malé povědomí. Cílem této publikace je přispět ke změně stávajícího stavu a vysvětlit, jaké nároky by měly být kladeny na kvalitní zkoušku, respektive didaktický test.

Správně by měla být zkouška považována za standardizovanou, pokud jsou řešeny následující tři roviny zajištění její kvality:

- standardizace zkoušky samotné (její přípravy – výhradní zodpovědnost autorů),
- standardizace podmínek testování (včetně průběhu – dominantní zodpovědnost uživatelů, administrátorů nebo hodnotitelů, realizátorů testování),
- standardizace interpretace výsledků (dominantní zodpovědnost uživatelů, administrátorů nebo hodnotitelů, realizátorů testování a uživatelů výsledků).

3.1.1 Standardizace zkoušky samotné

Standardizací zkoušky samotné se myslí dodržení určitých zásad, které jsou řádně dokumentovány, což pomáhá uživatelům zkoušku správně realizovat a správně interpretovat výsledky. Dokladována je validita (zdůvodnění, že zkouška zjišťuje to, co se očekává) a reliabilita zkoušky (že zkouška je spolehlivá, např. při jejím opakování by měl být u daného jedince shodný výsledek – těmto tématům jsou samostatně věnovány podkapitoly 4.6 a 4.7), rozsah jejího užití pro různé skupiny jedinců aj. Zde má výhradní zodpovědnost autor zkoušky a musí ji popsat tak, aby při její administraci, vyhodnocení výsledků a jejich užívání mohli uživatelé zkoušky realizovat svoji zodpovědnost co nejlépe. V publikaci uvádíme příklady, jak dané požadavky vymezují zmíněné Standardy. Ty mluví výhradně o testech, přičemž testy se rozumí obecně zkoušky různého charakteru (ústní projev, praktická zkouška, posuzování portfolia aj.). K rozlišení těchto termínů v českém prostředí se vrátíme níže. K přípravě zkoušek a dokladování její kvality říkají Standardy například následující:

Standard 3.11

Autoři testu by měli prokázat, do jaké míry obsah testu reprezentuje vymezený obor testu a specifikaci testu.

Komentář: Autoři testu by měli prokázat, např. prostřednictvím hodnocení expertů, do jaké míry položky testu a kritéria skórování reprezentují vymezený obor testu. To poskytne základ pro posouzení, jestli může být výkon v testu zobecněn na oblast, kterou má měřit. To je mimořádně důležité především u testů, které obsahují jen malý počet položek, jako např. praktické performační zkoušky.³⁵

³⁵ Při performační zkoušce zkoušená osoba předvádí své dovednosti viditelným způsobem. Standardizované zkoušky tohoto typu se realizují před komisí. Zkoušený může něco vyrábět, prezentovat se hudebně (zpívat či hrát na hudební nástroj) či dramatizací, může učit žáky za účasti komise hodnotící jeho učitelské dovednosti apod.